

THL:n lausunto valtiovarainvaliokunnan kunta- ja terveysjaostolle VNS 2/2022 vp Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2023—2026

Vanhuspalvelujen tilanne

Sari Kehusmaa

16.5.2022

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

Vanhuspalvelujen saatavuus

- Iäkkäiden pääasiallisin palvelumuoto vanhuspalveluissa on kotihoito
- Kotihoidon palvelun saatavuudessa on alueellisia eroja. 85-vuotta täyttäneellä on vaikeinta päästä kotihoidon piiriin Päijät-Hämeessä, Kanta-Hämeessä ja Uudellamaalla
- Kainuussa, Keski-Pohjanmaalla ja Pohjois-Pohjanmaalla kotihoidon piiriin pääsee muuta maata paremmin.
- Maakunnat eivät enää niinkään jakaudu kotihoitopainotteisiin ja asumispalvelupainotteisiin alueisiin, vaan ne jakautuvat pikemminkin korkeamman ja matalamman vanhuspalvelujen kokonaispeittävyyden alueisiin

Vanhuspalvelujen henkilöstötarve

marraskuussa 2021

+7 500

Arvioitu tarve 1.4.2023 mennessä

2 400

Epäonnistunutta rekrytointia 6 kk aikana

2513

Auki olevat SOTE-koulutetun vakituiset työpaikat

3020

Toimintayksikköä

THL – Vanhuspalvelujen tila

Henkilöstön riittävyys vanhuspalveluissa -
Ylityöt ja riittämätön henkilöstö marraskuussa 2021

Marraskuussa 2021 yksikön esimiesten mukaan yksiköistä

Kotihoidon yksiköistä

11 %

Teki ylitöitä päivittäin tai lähes päivittäin

26 %

Toimi riittämättömällä henkilöstöllä viikoittain tai useammin

Ympärivuoro-kautisen hoidon yksiköistä

1 %

Teki ylitöitä päivittäin tai lähes päivittäin

4 %

Toimi riittämättömällä henkilöstöllä viikoittain tai useammin

THL – Vanhuspalvelujen tila

Iäkkäiden hoivapalvelujen menojen ennakoidaan nousevan voimakkaasti

- Mikäli palvelujärjestelmää ei muuteta kustannukset kasvavat erityisesti ympärivuorokautisen hoivan järjestämisessä, vaikka asiakasmäärä kasvaa enemmän kotihoidossa
- Hyvinvointialueilla on mahdollisuus vaikuttaa alueen palvelurakenteeseen ja siten pyrkiä hillitsemään väestön vanhenemisesta aiheutuvaa menojen kasvua
  - kohdentaa vanhuspalvelut tehokkaasti ja täsmälleen asiakkaan palvelutarpeen mukaan (RAI)
  - palveluvalikoiman monipuolistamista vastaamaan paremmin asiakkaiden tarpeita

Yhteisöllinen asuminen

Asuminen ja palvelut tuotetaan erillisinä, ryhmäpalvelu osana kokonaisuutta

- Välimuotoinen palvelu keventää palvelurakennetta
- Vähentää ympärivuorokautisen palveluasumisen kasvupainetta
- Hillitsee henkilöstötarpeen kasvua
- Lisää asiakkaiden sosiaalista kanssakäymistä ja toimintakykyä ylläpitävää toimintaa

Toimeenpanossa huomioitava:

- Kotihoidon henkilöstön riittävyys
- Kuntien heikko varautuminen ikäasumisen tarpeen kasvuun
- Kuntien ja HYVA-alueiden yhteistyö keskeistä: tarpeen seurata, toimeenpano ja tulevien tarpeiden ennakointi

Sosiaalisen kanssakäymisen tukeminen - ryhmämuotoiset palvelut

Ryhmäpalvelujen tarve

- Kotihoidon asiakkaat ovat pitkälti sidottuja asuntoonsa, jossa odottavat eri palveluntuottajien käyntejä. Arki on virikkeetön ja esim. ulkoilumahdollisuudet olivat kotihoidon asiakkailla yhtä heikot kuin ympärivuorokautisen hoidon asiakkailla.
- Merkittävä osa kotihoidon asiakkaista kykenee osallistumaan ryhmäpalveluihin.
- Erityisesti muistisairaat tarvitsevat jatkuvaa sosiaalisten taitojen ylläpitämistä, koska taidot, joita henkilö ei arjessa käytä, menetetään usein pysyvästi.

Toimeenpanossa huomioitava:

- Osa kotihoidon käynneistä on mahdollista järjestää jatkossa ryhmämuotoisina palveluina (esimerkiksi ruokailu, osa sairaanhoidollisista toimista tai toimintakyvyn ylläpidosta).

Kiitos

”

THL arvioi, että ikäasumisen ratkaisujen suunnittelu ja hankkeiden toteutus ei ole riittävällä tasolla, jos huomioidaan tulevat ikäasumisen tarpeet.